

2020-10-05

Remissyttrande

Diarienummer: N2020/01735/FJR

Näringsdepartementet

n.remissvar@regeringskansliet.se

camilla.frisch@regeringskansliet.se

Yttrande över Naturvårdsverkets förslag på jakttider

Sveriges Jordägareförbund (härefter Förbundet) har inbjudits att yttra sig över Naturvårdsverkets förslag på jakttider, diarienummer: N2020/01735/FJR och önskar framföra följande ståndpunkter.

Generella synpunkter

Värna det regionala inflytande över viltförvaltningen

I Naturvårdsverkets strategi för svensk viltförvaltning framgår att lokalt inflytande är avgörande för att skapa acceptans i viltförvaltningen. Där framgår även att en hållbar viltförvaltning bör bedrivas adaptivt. För att uppnå det så måste lagstiftning samt förvaltningssystemet vara utformat på ett sätt att det lokala inflyttandet säkras samt i vissa fall förstärks. Tyvärr upplever Förbundet det motsatta i flera avseenden, både vad det gäller en ökad inblandning av myndigheter i enskilda ärenden samt begränsningar i tex. viltförvaltningsdelegationernas inflytande. Detsamma ser vi även i förslaget om nya jakttider med en ökad detaljgrad i villkor samt tex. minskad möjlighet att kunna besluta om regionalt anpassade jakttider efter älg.

Ökad tillit i förvaltningen

Inom viltförvaltningen behövs ett ökat förtroende för den enskilda markägaren som har rådighet över jakten och genomför den praktiska viltförvaltningen. För att kunna bedriva en

adaptiv och lokalt anpassad förvaltning krävs ökade möjligheter för skydds jakt, på enskilda initiativ, på arter som lokalt kan orsaka skada på gröda, skog, hotade arter eller växter.

Naturvårdsverket påtalar själva att begränsningar i jakttider hos arter som kan orsaka skada kommer att leda till ökat antal inkomna ansökningar om skydds jakt vilket leder till ökad administration och kostnader för både enskilda, företag och myndigheter.

I Naturvårdsverkets strategi för svensk viltförvaltning framgår att viltförvaltningen aktivt ska bidra till att förebygga skador och andra problem, att regler ska förenklas där det är möjligt samt att beslut ska fattas nära de människor som berörs.

Förbundet anser inte att Naturvårdsverket lever upp till detta i sitt förslag på nya jakttider. I flera förslag begränsas möjligheten att bedriva skyddsjakt på eget initiativ och Naturvårdsverket hänvisar till möjligheten att söka om skyddsjakt hos länsstyrelsen enligt JF 23 a §. Det blir motsägelsefullt samt riskerar bidra till olika bedömningar och villkor i beslut hos enskilda länsstyrelser. Det skapar otydlighet och riskerar att försämra konkurrenskraften hos företag på landsbygden.

Det är markägaren som genom sin jakträtt styr över jakten och för en effektiv förvaltning behöver markägaren ges större utrymme att själv kunna besluta om insatser med fler möjligheter att förvalta genom generösare jakttider och fler arter.

Att begränsa jakt på arter där jakt inte har identifierats som en negativ påverkansfaktor för arten

I flera fall, i Naturvårdsverkets förslag på nya jakttider, förekommer det förslag om att begränsa vissa arters jakttider, trots att det framgår att jakten inte har en negativ påverkansfaktor för arten.

Förbundet anser att det är felaktigt att ta bort möjligheten till jakt, korta nuvarande jakttider eller besluta om andra villkor som begränsar möjligheten till jakt på arter där Naturvårdsverket själva anser att det jaktliga uttaget inte har en negativ påverkan på beståndet.

Rödlistan används av Naturvårdsverket genom hela jaktutredningen som ett underlag för att bedöma om arter tål ett jaktligt uttag eller inte. För Rödlistan ligger bedömningar för arterna om hur det går för dem inom Sveriges gränser. Rödlistan är användbar som en indikator kring arters tillfälliga status, men är inte baserad på årligt återkommande likvärdiga inventeringsmetodiker. Det betyder att en arts tillfälliga tillstånd, enligt Rödlistan, inte alltid är signifikant med dess långsiktiga utveckling. Därför anser Förbundet att uppgifter från Rödlistan inte ska ligga till grund för beslut om begränsade jaktmöjligheter av enskilda arter.

Positivt med längre och generösare jakttider

Förbundet tycker det är positivt och välkomnar de förslag som generellt bidrar till längre jakttider samt att det införs allmän jakt eller skyddsjakt på enskilda initiativ på nya arter.

Förbundet välkomnar särskilt förslagen om ensade och utökade jakttider på klövvilt generellt samt att det införs allmän jakt på kronhind och kronkalv.

Förbundet är av den bestämda uppfattningen att det ökar möjligheten till en långsiktig hållbar viltförvaltning med lokalt inflytande. Utökade jakttider på fler arter ger den enskilde markägaren större rådighet över viltförvaltningen och skapar incitament och möjlighet att vidta lämpliga åtgärder efter de lokala behoven under längre tid av året.

Specifika synpunkter på föreslagna jakttider

Sädgås

Förbundet anser att det är felaktigt att kraftigt begränsa skyddsjakten på sädgås. Jakt bedöms inte som en negativ påverkansfaktor av Artdatabanken. Varken tajgasädgås eller tundrasädgås har rapporterats minska i Sverige. På EU-nivå har sädgås rapporterats som ökande. AEWA bedömer att jakt får förekomma om den är hållbar.

Naturvårdsverket skriver i sin motivering att beslutet kan komma att utgöra en skaderisk i lantbruket. Det är svårt att definiera vilka gåsararter som orsakar skada i gröda och uppskattningen av den skada sädgåsen orsakar är sannolikt större än de utbetalade ersättningar Naturvårdsverket anger. Med anledning av det, den allmänna skaderisken från gäss generellt i jordbruket samt att sädgås bedöms tåla jakt bör inte skyddsjakten på enskilda initiativ begränsas till Blekinge och Skåne län.

Förbundet anser att:

- *nuvarande skyddsjaktbestämmelser behålls, men utvärderas årligen för att säkerställa att jaktuttaget hålls inom ramarna för AEWA:s förvaltningsplan.*
- *möjligheten till skyddsjakt på eget initiativ efter sädgäss utökas till att även omfatta perioden 1 oktober – 31 december, i Östergötland, Örebro samt Västra Götaland.*

Flockkrav vid skyddsjakt efter gäss och ringduva

Bestånden av gäss har ökat kraftigt de senaste 10–20 åren och därmed även skadorna i jordbruket orsakade av gäss. Det måste därför finnas möjlighet att kunna bedriva en effektiv skyddsjakt. Att införa regler som försvårar utförandet av skyddsjakten är därför olämpligt och riskerar att bidra till att skadorna i jordbruket ökar.

Jakt efter gäss är en svår och krävande jaktform, både under skyddsjakt samt vid ordinarie jakttid. När den praktiska jakten efter gäss bedrivs kommer ofta gäss i olika stora grupper. Regeln kommer inte minska risken med att föräldrafåglar fälls. Om det tex vid skyddsjakt landar fem grupper av gäss med färre än fem individer på en åker, så är det därmed tillåtet skjuta valfri individ i den gruppen. Det visar på svårigheten i att vid skyddsjaktens genomförande efterleva lagstiftningens krav och därmed är flockkravet olämpligt.

Förbundet anser inte att det är fastställt hur stor andel av häckande föräldrafåglar som riskerar fällas vid jakt. All jakt ska ske med så hög etik som möjligt. Men jaktens praktiska utförande och beskattning av viltstammar är alltid en balans mellan etik, att möjliggöra det praktiska utförandet av jakten, balansera risken för skada på egendom med hänsyn till viltartens biologiska status. I detta fall anser förbundet att flockkravet kommer att försvåra skyddsjaktens genomförande på ett sätt som riskerar bidra till att skadorna i jordbruket ökar. Detsamma gäller för flockkravet vid skyddsjakt efter ringduva.

Det saknar dessutom en kostnadsmässig konsekvensanalys för hur beslutet kan komma att påverka jordbruket.

Förbundet anser att:

- *det inte ska införas flockkrav om minst fem gäss eller ringduvor vid skydds jakt.*

Jakttid, gråtrut och havstrut

Arterna har en stor negativ inverkan som predatorer på arter som är hotade, tex änder, vadare och tärnor. De arter som trut begränsar med sin predation är många gånger i vikande bestånd och har en negativ populationsutveckling som bedöms vara allvarligare och mer kritisk än trutbeståndet. Det är därför viktigt att fortsatt kunna ha möjlighet att genom jakt kunna skydda hotade arter i känsliga miljöer.

Naturvårdsverket har, baserat på arternas status i rödlistan, bedömt att jakt kan bidra till minskning av beståndet av havstrut och därmed bör jakten avskaffas av försiktighetsskäl. Enligt AEWA får jakt bedrivas. Förbundet anser inte att det är tillräckligt starka skäl till att helt avskaffa möjligheten till jakt efter trut. Möjlighet till skydds jakt efter trut måste finnas för att kunna tillgodose viltvården.

Naturvårdsverket har själva identifierat ökad administration samt kostnad om enskilda ska ansöka om skydds jakt utifrån JF 23 a §. Därför bör möjligheten införas under bilaga 4 som skydds jakt på enskilda initiativ.

Förbundet föreslår att:

- *skydds jakt efter gråtrut och havstrut införs i JF bilaga 4 punkt 10, för att tillgodose viltvården, den 1 juli-den 30 juni.*

Allmän jakttid, kråka, kaja och skata

För kråka, kaja och skata föreslår Naturvårdsverket att jakttiden begränsas för att inte längre överlappa arternas respektive häcknings- och uppfödningstider. Jakt anses inte påverka arterna negativt.

Förbundet anser att Naturvårdsverket bör basera sin bedömning på arternas faktiska häckningstider utifrån äggläggning och inte för att skatan kan uppvisa bobyggande beteende under hela året. Ägglägningsperioden för både kråka och skata sker generellt med start från mitten av april och kaja ytterligare ett par veckor senare. Med anledning av det och arternas biologiska status är det inte skäl att begränsa de nuvarande jakttiderna med bakgrund av att justera jakttiderna utifrån att häckningsperiod.

Naturvårdsverket ser att kortat jakttid kan medföra betydande ökad predation av fågel och fältvilt med minskade bestånd av skyddsvärda arter som följd. Det framgår dessutom tydligt att populationen av kajor är ökande vilket orsakar problem, både i städer och för jordbruket.

Ett stort behov av ökad avskjutning under allmän jakttid föreligger och kortare jakttid kommer försvåra avskjutning av kajor och skada på egendom och de sanitära olägenheterna riskerar att öka.

Genomgående i förslaget om nya jakttider hänvisar Naturvårdsverket till möjlighet att ansöka om skyddsjakt enligt JF 23 a §, på arter där begränsningar i jakttiderna föreslås. Det framgår för kråkfågel att en förutsättning för skyddsjakt enligt Fågeldirektivet är att det tydligt ska framgå vilka arter som ska skyddas och i vilket område. Förbundet anser att det finns svårigheter med att utpeka vissa områden som är viktigare än andra att skydda från kråkfåglarnas predation. I hela landskapet finns hotade arter som kan påverkas negativt av kråkfåglarnas predation och därmed finns det skäl att ha kvar nuvarande jakttider.

Förbundet anser att:

- *Jakttiderna vid allmän jakt inte ska ändras.*

Skyddsjakt efter skarv

Förbundet tycker det är positivt att skyddsjakt efter skarv införs på eget initiativ i JF bilaga 4.

Dock utgör kriterierna i Naturvårdsverkets förslag för skyddsjakt på eget initiativ en begränsning som kommer bidra till att skarvens negativa påverkan på lokala fiskbestånd fortsatt kommer att vara mycket hög. Naturvårdsverket väljer, i motsats till Kammarrätten i Stockholm, mål nr. 8465–18, att inte tillåta skyddsjakt för att freda bestånd av abborre. Naturvårdsverket gör bedömningen att sådan skyddsjakt förutsätter en regional bedömning i större utsträckning än vid övriga skadesituationer och därför även fortsatt bör beslutas av länsstyrelsen.

Länsstyrelsen i Stockholm har under 2018, 2019 och 2020 beslutat om skyddsjakt efter skarv med kriteriet att freda bestånd av abborre i Östersjön i Stockholms län. Besluten har överklagats och prövats i flera instanser. Förvaltnings- och kammarrätten har i alla mål ansett det finnas tillräckligt stöd för skyddsjakt efter skarv för att freda bestånd av abborre. Vidare fastställs att de geografiska avvägningarna avseende skyddsjakten är rimliga samt att skyddsjakt utifrån kriteriet att skydda abborrbeståndet inte strider mot gällande lagstiftning eller Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG.

Den geografiska begränsningen i de prövade ärendena är Östersjön i Stockholms län. Utifrån det, tämligen vida geografiska område, föreligger stöd för att skydda bestånd av abborre i alla sjöar och vattendrag, vid skyddsjakt på eget initiativ.

Skarven har, de senaste tio åren, börjat uppvisa nya beteenden i samband med sitt födosök längst hela Östersjökusten. Stora samlade mängder skarv, från kolonier etablerade längst kusten, flyger upp till insjöar och vattendrag för födosök. Det medför att stora mängder skarv äter fisk i dessa mindre avgränsade sjöar och kan orsaka stor skada på abborrbeståndet och vattnets ekosystem.

Det finns många studier som bekräftar skarvens förmåga att äta stora mängder fisk utöver de forskningsrapporter och studier som ligger till stöd för länsstyrelsen i Stockholms beslut om skydds jakt. En ny finsk studie, genomförd av Naturresursinstitutet och Jyväskylä

universitet, visar på resultat som tyder på att hög skarvtäthet kan minska abborrbestånden och fångsterna lokalt. Stockholms universitet och SLU har nyligen publicerat studie där skarven beräknas äta så mycket som 40 000 ton fisk i Östersjön varje år. En vuxen skarv äter cirka ett halvt kilo fisk per dag och stora mängder födosökande skarv kan därmed påverka en avgränsad insjö mycket negativt. Forskning från sjön Roxen har visat att skarven äter mer fisk än vad sjön klarar av att producera.

Naturvårdsverkets förslag med skydds jakt på eget initiativ efter skarv riskerar dessutom öka skarvens födosök i insjöar. De kriterier som föreslås för att få bedriva skydds jakten, tex kring fasta redskap och rörliga redskap samt fredade områden, kommer främst vara kopplade till skydds jakt som utförs vid kusten. Det kan leda till att skarven flyttar sitt födosök till andra platser där skydds jakten inte kan utföras, tex mindre insjöar.

Att hänvisa till ansökan om skydds jakt hos länsstyrelsen enligt JF 23 a §, i dessa fall, när så starka skäl föreligger för skydds jakt, är motsägelsefullt mot Naturvårdsverkets egen motivering om förenkling och minskad administration. Med bakgrund av ovanstående anser Förbundet att det är helt felaktigt att inte föreslagen skydds jakt efter skarv på enskilda initiativ ska omfattas av villkor för att freda bestånd av abborre.

Vidare föreligger det behov att inleda ett arbete med att flytta skarven till Fågeldirektivets bilaga 2, så att allmän jakt kan tillåtas.

Förbundet anser att:

- *Skydds jakt efter skarv får bedrivas, på enskilda initiativ, för att freda bestånd av abborre från den 1 augusti till och med 31 mars.*

Kricka

Naturvårdsverket föreslår att den allmänna jakten efter kricka ska avskaffas av försiktighetsskäl. Det är ett uppseendeväckande förslag då jakt inte är ett hot eller en påverkansfaktor för arten samt att populationsstatusen för kricka i EU är tryggad.

Naturvårdsverket baserar helt sitt förslag utifrån artens status i Rödlistan som dessutom bara tar hänsyn till antal häckande par inom landet. Kritiken till att besluta om betydande jakttidsändringar på arter endast utifrån Rödlistan har Förbundet framfört tidigare i yttrandet, och i detta fall konkretiseras de rent felaktiga följderna.

Jakten efter kricka är för många en populär jaktform som oftast sker i kombination av jakt efter andra lovliga simänder. Jakt har inte identifierats som en negativ påverkansfaktor av Artdatabanken och jakt efter kricka får bedrivas enligt AEWA.

Sträckande fåglar bör ses utifrån populationens status över större områden, dessutom då uttaget av beståndet under jakt sker på hösten och utgörs därmed av individer som även härstammar utanför Sveriges gränser. Förbundet anser inte att jakt på hösten efter sträckande fågelart ska kunna avskaffas utifrån sådana svaga grunder.

Förbundet anser att:

- *Att allmän jakt efter kricka inte ska avskaffas.*

Inskränkning av jakt, tid på dygnet

De råder stora regionala skillnader över landet hur ljustillgången är vid olika klockslag vilket medför att Naturvårdsverkets förslag inte kommer att vara likartat i hela landet och bör inte införas. Vidare anser förbundet att ljustillgången är självreglerande av hur sträckjakten kan bedrivas, både gällande artbestämning samt skjutsäkerheten, och är inte möjlig att genomföra om det är för mörkt.

Naturvårdsverkets skriver själva att det saknas vägledande rättsfall och studier som ger en samlad bild av fel- och skadeskjutningsfrekvensen för sträckfåglar och vill införa en begränsning i tiden som en försiktighetsåtgärd. Det kan inte anses rimligt, i detta fall, att införa lagändringar utan stöd av underliggande fakta.

Förbundet anser att:

- *Änder och gäss ska fortsatt få jagas under hela dygnet.*

Nya definitioner av hundars jaktsätt

Naturvårdsverket föreslår nya definitioner av hundars jaktsätt med efterföljande villkor för hundarnas användningsområden. Förslaget är på alldeles för hög detaljnivå vilket inte är anpassat till hundars individuella prestationer och beteende vid jakt över tid och situation. Det kommer att leda till att föreslagna definitioner inte kommer kunna efterlevas under praktisk jakt.

Förbundet föreslår att:

Nuvarande definition, hundar som förföljer vilt, behålls.

Beslut om framtida jakttider

I Naturvårdsverkets förslag föreslås att Naturvårdsverkets ska äga rätt att besluta om ändringar i jakttiderna och att den möjligheten ska kunna delegeras till länsstyrelserna.

Den pågående utredningen av jakttiderna visar på hur viktigt ett brett förankringsarbete är för att nå väl anpassade förslag till jakttider som kan få acceptans hos de som berörs. Naturvårdsverkets delegering av beslut om jakttider till länsstyrelserna riskerar att leda till stora variationer av jakttider mellan län.

Dessutom innehar inte alla länsstyrelser den kompetens som krävs för att fatta dessa beslut.

Förbundet anser att:

- *Beslut om jakttider inte ska ges till Naturvårdsverket och länsstyrelserna.*

Sveriges Jordägareförbund

Anders Grahn

Generalsekreterare

Carl Kuylenstierna

Ordf. Viltbrukskommittén

Sveriges Jordägareförbund (SJF) representerar större privata markegendomarna i Sverige. Förbundets medlemmar skapar nytta för människor och miljö genom ett långsiktigt förvaltande av förnyelsebara naturresurser. Vi erbjuder ett helhetsperspektiv på modernt landsbygdsföretagande eftersom våra medlemmar ofta bedriver lant-, skogs- och vattenbruk i större skala på samma fastighet. Genom stärkt landsbygdsföretagande och äganderätt vill vi utveckla näringslivet på den svenska landsbygden.